

1297.

1764.

28. Giugno

Diploma di S. M. il Re Carlo Emanuele
di ristaurazione della Regia Università
di Cagliari —

Marzo 20

Categ. 10

12
BOS
Carolus Emmanuel

Dei gratia Rex Sardiniae, Cypri, et Hierusalem; Dux
Sabaudiae, Montisferrati, Augustae Salassorum, Chiabassii,
Gebennensis, & Placentiae; Princeps Piedemontis, & Orneliae;
Marchio Italiae, Salutarum, Secusiae, Eporediae, Cevae,
Oristanei, Mari, & Sesanae; Comes Mauriana, Genevae,
Niciae, Tendarum, Astarum, Alexandriae, Pociani, Romontis,
Novariae, Derthonae, Viglebani, & Dobii; Baro Vaudi, et
Faucigniaci; Dominus Vercellarum, Pinerolii, Sarantasiae,
Lumellinae, & Vallis Sicidae; Sacri Romani Imperii
Princeps, et ejusdem in Italia Vicarius perpetuus.

Q
UUM multa ad constituendum, firmandumque quidquid publicae
felicitatis causas suscipitur, praeter diuturnitatem temporis, requiruntur;
tum nec raro solet contingere, ut, antequam fastigium imponatur, pendeat
opus interruptum; aut, postquam etiam absolutum fuerit, non modo in eo
gradus, in quo collocatum erat, diu non constet, sed citius, quam processit ad
summum, praecipit ruat fortunae vi, atque injuria temporum labefactatum.

Quae rerum prope omnium communis conditio est, ea quoque fuit
Calaritanæ Academiae. Etenim, ut præclaræ Sardonum ingenia
ad omnes liberales disciplinas facta rite in magnum religionis,
reique publicae universae commodum excoherentur, fuerat illa quidem
a cunctis Regni ordinibus expetita, dehinc Pauli V Pontificis
Maximi, & Philippi III Hispanicarum, ac tunc Sardinicæ Regis
potentissimi auspiciis, atque singulari Civitatis studio feliciter instituta:
sed, postquam jactæ fuerunt optimis omnibus fundamenta, ea
nimirum tempora incidere, quibus illa sensim ab instituto discessit,
ut tanto demum molimini par exitus minime jam respondisse videretur.
Quum enim nec satis pecuniæ in sumptus necessarios faciendos
suppeteret, quæque, ut stipendiæ quotannis Professoribus penderentur,
attributa fuerat, eis plerumque assignaretur, qui publicis aliis
negotiis implicati a docendi munere distraherentur; quamque in
aëdibus publicis scholasticis consentis agi desissent, ac proinde qui
doctrinarum studio dacebantur in privatorum se disciplinam tradere
cogerentur; quam denique non constans esset studiorum ratio, non
ad honorum gradus ordine, ac legitimo confecto curriculo ascenderentur:
vix jam nativæ illa bene constitutæ Academiae imago adgnoscebatur;
ut mirum plane sit exstitisse subinde omni tempore viros egregios,
qui in jure dicundo, causisve agendis, ac in publicis tum civilibus
quibusque, tum ecclesiasticis muneribus obeundis magna cum laude
versati sint, et nunc etiam nobis adprime non pauci satisfaciunt.
Quæ si quidam propter eam, quæ Sardi homines pollent ingenii vi,
& sollertia, nullis prope præsidis adjuncti, superante tamen labore,
ac perseverantia ex eo doctrinæ genere, cui se addixissent, non vulgarem

gloriam sunt adepti; facile est intelligere, quanto uberiores,
et præstantiores fructus capi potuissent, si certi duces studiosæ
juventuti quam planissimam, tutissimamque commonstrassent
etiam, sanctioraque sapientiæ adyta reserassent. Nihil
enim proclivius est, quam ut tyrones, quibus optime
previsum non sit, aut error diversos agat, aut propositus labor,
molestiaque deterreat.

Hæc quam ita sint, ne quid jam, quod in nostrâ sit potestate,
ad eorum, quos a Deo Optimo Maximo regendos imperio
accepimus, felicitatem desit; Calaritanam Academicam iis
demum legibus instaurandam censuimus, ut et quantum
maximum capi potest, ex ea emolumentum capiatur, et
æversæ, uti pridem, fortunæ impetu haud ita facile in
posterum labefactari queat. Quamobrem quum sine annuo censu
unco & Professoribus debita pendantur stipendiæ, & alii sumptus
necessarii fiant, diu manere non possit incolumis; re tota ad
Sanctissimum in Christo Patrem Clementem XIII Pontificem
Maximum delata, facile ab eo, scilicet cui nihil antiquius est,
quam ferere ingenia ad optimorum studiorum, & religionis
incrementum, impetratum est, ut Præbendæ, quam vocant de
Asgemini, ab Ecclesiæ Calaritanæ sacerdotio sejuncta Academiae
jam propria esset, indeque provenientes fructus in Professorum
quorundam stipendiæ, sacellique ornatum impenderentur.
Ita, quantum in eo fuit, & quatenus ad sedem Apostolicam
ædinet, summus Pontifex et ipse Calaritanæ Civitatis
Academicam denuo excitatam instauravit, datis nempe Literis

IV idus Julii anni superioris MDCCLXIII .

Quoniam vero nec collata a Civitate pecunia, neque praesentibus
ejus praebendae firandis oneribus omnibus pares videntur, praesertim
quum, ut in hujuscemodi renovationibus fieri adsolet, ad invicendam
exquisitiorem, optimamque, quae apud alias nationes vigent,
tradendarum artium rationem spectatae doctrinae viri e
dissitis terris vocandi sint; quidquid defuerit in Regno nostro
acerarie depromptum volumus; idque eo quidem libentius
facimus, quo majorem inde utilitatem ad populos nostrae
ditioni subjectos, quorum fides nobis probatae semper fuit,
perventuram esse confidimus.

His igitur constitutis, quod bonum, felix, faustumque sit,
summa, quae pollemus, potestate, ultro, ac scientes,
prudentesque, adhibitis de more in consilium primoribus,
liberalium artium, et doctrinarum generalem Academiam,
a Philippo III Hispaniarum Rege in Calaritano urbe
olim constitutam instauramus, meliori que jam formae redditam,
novisque ornamentis auctam hoc diplomate, ac pragmatica
in perpetuum valitura sanctione renovamus, restituimus,
excitamus; praeterea omnia, et singula ejus jura, privilegia,
& beneficia confirmamus, eaque insuper concedimus, et
elargimur, quibus fruatur Saurinensis, & quae nostris
hoc ipso die editis constitutionibus continentur. Quotquot
autem artium liberalium Magistri, Baccalarii, Prolytae,
ac Doctores in Calaritano Academia renunciati fuerint,
eis nos ultro potestatem facimus utendi omnibus honoribus,

beneficiis, & privilegiis, quae jure, ac legitima Regni
consuetudine competunt iis, quicumque in Academicis
quibuslibet Regiae auctoritate constitutis parem dignitatis
gradum sint adepti. Praeterea Moderatores creamus, qui
Magistratus nomine rei literariae universae tuendae,
conservandae, augendaeque praesint, iisque Censorem, &
Adessorem, sive Judicem, suo cuique discreto munere,
adjungimus. Ut vero honores Academici Regiae auctoritate
rite conferantur, Cancellarii munus Archiepiscopo
Calaritano; proque eo absente, vel utcumque impedito,
Vicario ejus generali, vel alteri, quem ipse delegerit, vacante
autem sede, Vicario generali capitulari committimus, ac
demandamus. Quod reliquum est, de eorum scilicet, qui
rei literariae universae, vel alicui tantum parti praesidentur,
auctoritate, de disciplinarum generibus, rectaque illarum
tradendarum via, de Professorum, & alumnorum officiis,
de Collegiis, de honoribus Academicis, eorumque conferendorum
ratione, atque ordine, deque aliis eodem, quo cetera, collineantibus
omnibus ita geri, atque administrari, quemadmodum legibus
a nobis hoc ipso die latis constitutae, & praescriptae sunt,
volumus, jubemus, atque sancimus.

Quae igitur nobis de liberalibus artibus, ac disciplinis in nostro
Sardiniae Regno provehendis, & Academia Calaritano instauranda
placuerunt, Sardiniae Pro-Rex, Regiam cancellariam Regens,
in Regio Calaritano Auditorio Judicis, Aerarii publici, fisci que
nostri procurator, ceterique Magistratus, aut quamcumque rei publicae

partem, minusve obeuntes, omnes denique, ac singuli imperio nostro
subjecti custodiant, teneantque. Si quis vero contra fecerit, ei millenis
communis in Regno Sardiniae pretii scutis in aerarium nostrum,
inferendis multa aestimetur. Datum Augustae Taurinorum
die vigesimo octavo mensis Junii anno a nativitate Domini millesimo
septingentesimo sexagesimo quarto; Regni vero nostri trigesimo quinto.

Manuel

Reginus

V. Nigro P.

V. Sign. Palatio Magni Prin. Sardiniae

V. Maximilianus Cons. V. De Rossi A. F. R.

P. Niretti Secr. ius

Registr. in Libr. 2^a Dipl. Supr. Cons. fol. 107.

Diploma di restaurazione della Regia Università
di Cagliari

